

Asia: VN/13551/2019

Valtioneuvoston periaatepäätös Kiertotalouden strategisesta ohjelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tilastokeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ehdotuksesta kiertotalouden strategiseksi ohjelmaksi. Tilastokeskus on merkittävä toimija kiertotalouteen liittyvän datan kerääjänä ja jakajana sekä kiertotalouden digitalisaatiossa. Lausunnossa keskitytään kuitenkin ehdotuksen lukuun 7 'Ohjelman seuranta ja toteutus', sillä seurannan indikaattorit tuotetaan ja tuotettaisiin pääasiassa tilastojen perusteella.

Luvussa 7.1 Ehdotetut indikaattorit muodostavat tiiviin kokonaisuuden kiertotalouden materiaalisesta perustasta. Osa niiden tuottamiseen tarvittavista perustiedoista ja tilastoista on jo saatavissa ja julkaistaankin vuosittain.

Tilastokeskus on mainittu useiden indikaattoreiden yhteydessä. Myös ne indikaattorit, joiden kohdalla on mainittu Eurostat, perustuisivat kuitenkin lähes kokonaan Tilastokeskuksen Eurostatille raportoimiin tietoihin. Tiedot olisivat myös nopeammin ja osin tarkemmalla tasolla saatavissa Tilastokeskuksesta.

Ainoastaan kotimainen materiaalien kulutus (DMC) ja yhdyskunta-, pakkaus- ja rakennusjätteen määrä sekä kierrätysaste ovat jo nykyään säännöllisesti tuotettavia tietoja, mutta niissäkin kiertotalousnäkökulma edellyttää merkittäviä tarkennuksia. Suurin osa ehdotetuista indikaattoreista vaatisi Tilastokeskukselta nykyistä suurempaa panostusta tuotekehitykseen, jatkuvaan tilastotuotantoon sekä tietojen esittämiseen ja jakeluun tarkoituksenmukaisilla tavoilla

Kotimaan loppukäytön vaatima materiaalipanos materiaalikohtaisesti (RMC)

-indikaattorin tuottaminen vuosittain vaatii huomattavan määrän tutkimustyötä. Sen laskemisessa käytettävät raaka-ainekertoimet muodostetaan hyvin laajan kansainvälisen tietopankin aineistoista, muista kansainvälisistä tietolähteistä sekä suuresta määrästä tietoa kotimaisen tuotannon ja kulutuksen rakenteesta.

Kiertotaloustoimialojen liikevaihto ja yritysten määrä -indikaattori on Tilastokeskuksessa tuotettu vain kerran, Circwaste -hankkeeseen liittyvänä erillisselvityksenä. Ekoinnovaatioista ja innovatiivisista julkisista hankinnoista ei ole vielä ole tuotettu indikaattoreita, jotka sopisivat suoraan kiertotalouden edistymisen mittaamiseen.

Tilastoinnissa paljon käytetyt toimiala- ja hyödykeluokitukset eivät anna täysin kattavaa kuvaa kiertotaloudesta, koska kiertotaloustoiminta on hyvin monimuotoista ja sitä voi tapahtua jossain muodossa lähes kaikilla toimialoilla. Kiertotalousbarometri voisi olla toimiva väline täydentämään kiertotalouden tietopohjaa.

Ohjelman seuranta ja toteutus -luvussa ei ole ehdotusta uusiutuvien luonnonvarojen käyttöön perustuvan biotalouden indikaattoreille. Kansantalouden materiaaliperustan muodostavat kuitenkin yhdessä uusiutuvat ja uudistumattomat luonnonvarat ja materiaalit, ja niiden käyttöä ja keskinäistä suhdetta olisi hyvä seurata sekä materiaalien käytön tilastoinnilla että niihin liittyvien rahavirtojen perusteella.

Indikaattorikonaisuuden suunnittelussa on mahdollista vielä arvioida, tuottaisivatko eräät Tilastokeskuksen Circwaste -hankkeessa kokoamat indikaattorit lisäarvoa kokonaisuudelle. Nämä indikaattorit ovat kiertotalousaiheiset patentit, DMC/BKT, kiertotalousalojen palkkataso ja työlliset, kiertotaloustoimipaikkojen lukumäärä, liikevaihto ja henkilöstö, palvelualojen osuus koko taloudesta, jakamistalous ja kirpputorikauppa, kokonaisjättemäärä ja jäteintensiteetti, materiaalien kierto ja uudelleenvalmistus sekä biokaasun tuotanto ja hyödyntäminen.

Ehdotuksessa todetaan, että ohjelman toteuttamiselle tarvitaan riittävä, pitkäjänteinen ja oikein kohdennettu rahoitus. Seurannan ja indikaattorien tuotannon olisi hyvä muodostaa kokonaisuus, joka olisi yhden ministeriön vastuulla, jolloin myös rahoituksen suunnittelu ja kanavoiminen olisi selkeää.

Vaikka päävastuu indikaattoreiden tuotannosta olisi yhdellä organisaatiolla, useiden toimijoiden yhteistyötä tarvitaan sekä indikaattoreiden kehittämisessä että jatkuvassa tuotannossa. Indikaattoreiden tulisi olla helposti saatavissa yhdestä paikasta ja etukäteen sovitussa aikataulussa, riippumatta siitä mitkä organisaatiot tiedon tuottavat.

On hyvin todennäköistä, että kysyntä uusille, tarkemmille, ajantasaisemmille ja alueellisille tiedoille kiertotaloudesta tulee kasvamaan. Uusia tietolähteitä ja nykyisiä tilastoja tarkentavia tietoa on pystyttävä hyödyntämään myös kiertotalouden seurannassa. Kiertotalouden seurannan ja indikaattoreiden on kehityttävä ajan edetessä, mikä osaltaan vaatii jatkuvaa panostusta niiden tuottamiseen ja tiedon jakamiseen.

Katri Kaaja

Osastopäällikkö

Jukka Muukkonen

Kehittämispäällikkö

Muukkonen Jukka
Tilastokeskus